

ISLAYA

***Spravodaj klubu kaktusárov a sukulentárov ISLAYA
v Trnave – ZO SZZ***

4/2003

Astrophytum coahuilense (Möll.) Kayser

Obsah

Úvodník ■ Blažej Strašifták	2
Jesenné stretnutie kaktusárov ■ Ing. Juraj Ladáni	3 - 9
Bol som tam ■ Blažej Strašifták	10 - 12
Naši jubilanti ■ Branislav Plagány	13 - 14
Moja skúsenosť s vrúbľovaním na <i>selenicereus</i> ■ Ľuboš Žemla	15 - 16
<i>Pierrebraunia</i> ■ Mário Snopka	17 - 18
<i>Kolumbia</i> ■ Mário Snopka	19 - 22

ISLAYA©

III. ročník – 4/2003

Islaya© spravodaj Klubu
kaktusárov a sukulentárov
ISLAYA v Trnave

Redakčná rada:

Blažej Strašifták
Ing. Juraj Ladáni
Mário Snopka

Grafická úprava:

Blažej Strašifták

Tlač:

Ing. Juraj Ladáni

Tlačené dňa: 2003

islaya@stonline.sk

Na titulnej strane: *Astrophytum coahuilense*
k článku Bol som tam. Foto: B. Strašifták

Na poslednej strane *Echinocereus stramineus*
k článku Bol som tam. Foto: B. Strašifták

Úvodník

Blažej Strašífták

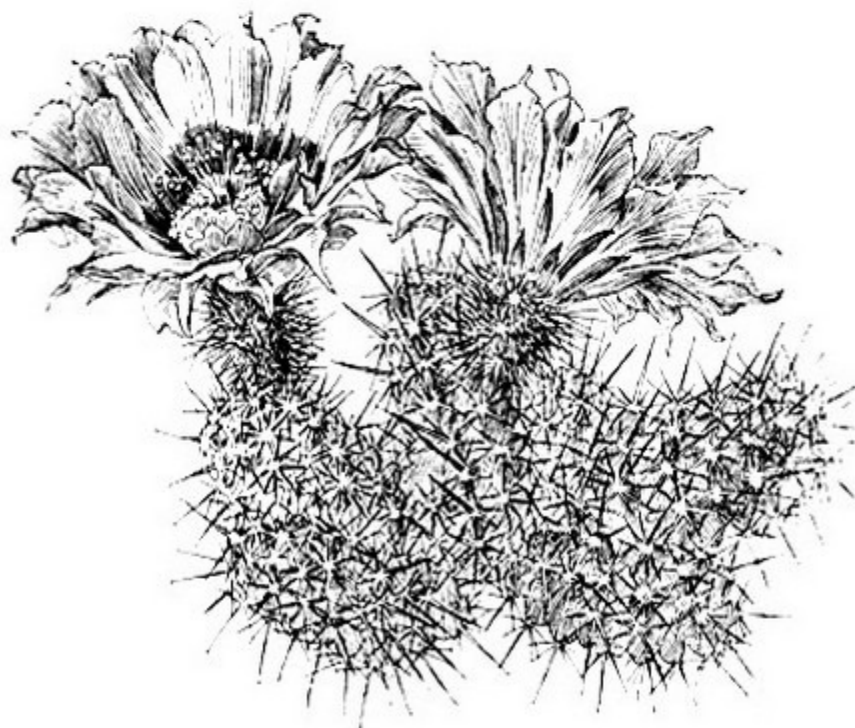
Vážení priatelia! Náš spravodaj je tentoraz trochu tenší. Dôvodom je veľké pracovné zaťaženie ľudí z redakčnej rady a tiež technické problémy s vydávaním nášho spravodaja, ktoré nám sťažujú prácu.

Musíme tiež priznať, že sme isté veci plánovali trochu inak a nie všetko sa vyvíjalo podľa našich predstáv. Sme trochu rozčarovaní, že okrem kaktusárov z Nových Zámkov a Tvrdošoviec, sa nám na naše výzvy k spolupráci neozval nik i keď do desiatich klubov na Slovensku posielame teraz už štvrté číslo nášho spravodaja. Mali sme predstavy, že klubový život sa môže osviežiť vzájomnou

informovanosťou a propagáciou našich organizácií. Zdá sa však, že okrem Zvolena a Nitry, odkiaľ máme informácie o klubovom živote, nikto ďalší zrejme nemá o takúto činnosť záujem.

Naše možnosti sa zmenili k horšiemu. Nemáme možnosť tlačiť toľko čísiel ako doteraz a aj z toho dôvodu musíme prestať posielat' „Islayu“ do všetkých klubov. Predpokladám, že väčšina si to ani nevšimne.

Na záver chceme popriať našim čitateľom krásne prežitie Vianočných sviatkov a všetko najlepšie do nového roku 2004, veľa pestovateľských úspechov a radosti z nádherných rastlín.

Jesenné stretnutie kaktusárov v Trnave

ing. Juraj Ladáni

Prednáškové dopoludnie odštartoval zástupca firmy AGRO CS, a.s. Lučenec pán Ing. Pavel Kalina. Stručne nám predstavil firmu, jej činnosť na slovenskom trhu. Ich nosným programom sú rašelinové substráty. Majú vlastné zdroje rašeliny z Litvy a Ukrajiny, kde sídlia ich pobočky. Predstavil nám výrobný program, najmä pre nás kaktusárov najzaujímavejšiu časť, rašelinové substráty, hnojivá od firmy HYDRO – Kristalon, keramzit a rôzne iné drte. Obdaroval nás reklamným baličkom. V ňom sme našli ponukový list a vzorku substrátu pre kaktusy, ktorý robili na objednávku pre

istého českého zákazníka. Obsahoval 60% rašeliny čiernej aj hnedej v pomere 1:1, 20% piesku a 20% keramzitu. Doma som ho hneď primiešal k môjmu substrátu a použil.

<http://www.agroscs.sk>

Jaroslav Procházka : Argentína

Pán Procházka po dvoch pobytoch v Argentíne sa zamerlal v tejto prednáške najmä na rod *Gymnocalycium*. Expedícia z Rakúska do Argentíny začala letom z Grazu cez Frankfurt do Paríža. Trval dve hodiny, za ďalšie dve boli v Madride. Odtiaľ 12 hodín letu do brazílskeho

Pán Jaroslav Procházka v Trnave

Foto: Ján Rožič

Sao Paulo a posledné štyri hodiny letu do cieľa Buenos Aires v Argentíne. Hneď na letisku si požičiavajú auto a vyrážajú do terénu. Prvý cieľ je asi 300 km juhozápadne vzdialené mesto Olavarría. Odtiaľ budú pokračovať severozápadným smerom do Ánd. Hneď za mestom sa rozprestiera buš, rozľahlé pastviny, ranče. Na nich sa voľne pasie dobytok. Krajina je tu rozparcelovaná, všetko je v súkromných rukách. Prvé stretnutie s kaktusmi zažili s.z. od Olavarría na ranči - estancia La China (Sierra la China) v provincii Buenos Aires. Boli to rastliny *Notocactus submammulosus* s obrovskou násadou kvetných pukov. Spolu s nimi rástli na svahu nevysokého pahorku *Wigginsia tetraantha*. Nad nimi na vrchu kopca medzi skalami objavili *Gymnocalycium schroederianum* ssp. *bayense*. Je to jeho najjužnejšie stanovisko. Kvetné puky boli nerozvinuté, substrát totálne vyschnutý, všade boli suché trávy. V nich *Echinopsis leucantha* - fantasticky vyostnené rastliny. Ďalej sme videli snímky *Gymnocalycium strigianum* - malá forma, priemer max. 4cm. Ťažko sa hľadali, rástli v skalných štrbinách. Členovia expedície boli na nálezisku dvakrát: v rokoch '92 a '95. Medzi dvoma návštevami nálezisko vyhorelo. Napriek tomu tam našli *Cereus aethiops*, ktorý tam za 2 až 3 roky vytvoril až 40cm dlhé výhony. *Gymn. strigianum* (v. *herminium*?) sa vyskytovalo v dvoch formách: čierne - aj žltostné s dlhými kvetnými pukmi. Okrem gymnokalýcií sme videli aj zástupcov *cereusov*, napr. *Trichocereus candicans* - nádherný trs s množstvom bielych kvetov - a všadeprítomné tefrokakusy - *Tephrocactus darwinii* - v rôz-

nych formách sa vyskytuje snád' po celej Argentíne.

Pohl'adom na Andy v pozadí so štítom Aconcagua sa presúvame do provincie Mendoza. Tam z mesta Mendoza údolím rovnomennej rieky absolvujeme výlet smerom na západ k čilskej hranici. Skaly údolia sú porastené trsmi *Trich. candicans* a *Denmoza rhodantha*. Na skalách rastú *Soehrensia formosa* vysoké 0,8 - 1m. Krásne žlté kvety zakrývajú ich vrcholy. Vo výške okolo 2500m n.m. ešte vidíme stovky trsov tefrokaktusov. V horskej osade len 4km od čilskej hranice končí naše stúpanie do výšky asi 3000m n.m. Vojenská posádka a lyžiarske vleky sú poslednými znakmi civilizácie. Nasleduje klesanie späť do Mendoza. Odtiaľ na sever popri hranici s Chile z provincie Salta až do provincie San Juan. Tu sme sa vďaka autorovmu rozprávaniu pohybovali z provinčného mesta San Juan ďalej na sever. Cesta nás viedla na východ do Marayes a severne cez Chucuma, S. Augustín k osade Usno. Cestou vidíme *Tephrocactus alexanderi* a veľa iných tefrokaktusov, rastúcich tu ako „plevel“. Pri Marayes rastú spolu *Gymnocalycium schickendantzii* a *G. riojense* nádherne zabalené do ostňov. San Augustín d.V.F je typové nálezisko *G. acorugatum*. Rastliny *G. saglionis* tu dorastajú do priemeru max. 10cm. Pri osade Usno sa vyskytovali *G. riojense*, svojim tvarom sa blížili ku *G. kozelskianum*. Ďalej na ssz. Pri Los Baldecitos (prov. La Rioja) *Trichocereus terscheckii* a pekne kvitnúca *Echinopsis leucantha*, ďalšie gymno-

Gymnocalycium spegazzinii

kalýciá *G. riojense* v. *mirandense* až 25cm v priemere s odstavajúcimi ostňami, *G. nidulans* forma s výrazne stočenými ostňami do tvaru vtáčieho hniezda. V susednej provincii Catamarca 10km za mestom Andalgalá rastie *G. catamarcense* (pán Till udáva typové nálezisko severne od Andalgalá vo výške 1340m n.m.). Pri banickej osade Capillitas (strieborná baňa) nachádzajú fantasticky

Gymnocalycium baldianum

vyostnené rastliny *G. spegazzinii*, nádherné ploché a viac ako 20cm v priemere. Rástlo ukryté pod kroviskami. Pán Procházka priznal, že sú to jeho „miláčci“. Tu objavujú aj prvý *Trichocereus pasacana* 7-8m vysoký. Opúšťame provinciu Mendoza, kde je 300 dní do roka slnečných. Výprava pokračuje stále na sever. Čaká ju prekonanie vzdušnej vzdialenosti 60km, ale musia prekonať pohorie 3000m vysoké, aby sa dostali do provincie Salta. Po piatich hodinách jazdy sa im otvára pohľad do údolia. To už majú za sebou aj „mäsovú“ kontrolu na hraniciach provincií. Cestou po tejto provincii prišli až do osady Molinos. Je to najsevernejšie miesto, na ktoré sa dostali. Videli sme chudobné chatrče pokryté papyrusom posypaným pieskom. Odtiaľ sa už musia vrátiť späť na juh. El Desmonte (prov. Catamarca) je miesto, kde našli *G. baldianum* s nezvykle dlhým a bielym kvetom. Ďalej na juh vo východnej časti provincie pri mestečku El Alto rástlo *G. baldianum* s klasickým červeným kvetom. Bol však podstatne tmavší, ako ho my poznáme z našich zbierok. V pohorí Sierra de Ancasti našli *G. nigriareolatum* vo výške asi 500m n.m. Tu sme na obrázkoch videli obrovské lesy cereusov *Stetsonia coryne*. Z ďalších pekných gymnokalýcií sme videli *G. stellatum*, *G. bicolor* - jeho namočené ostne sú horné - svetlé, dolné - tmavé. Na jednej lokalite našli spolu rásť na jednom kopci *Gymnocalycium niveum*, ktoré rástlo na vršku, *G. capillanense* a *G. erinaceum* v. *paucisquamosum* rástli spolu na svahu. Zaujímavé je, že *G. niveum* v prírode neodnožuje, rovnako

ako G. bruchii, ktoré tam videli, tiež neodnožovalo.

Vydarenú prednášku pán Procházka ukončil obrázkom svojich rifiel, tak ako vyzerali po piatich týždňoch putovania Argentínou. Zodraté, roztrhané a už viac hnedé ako modré.

Vladimír Zatloukal : Rod Ariocarpus

Po roku sme mali možnosť vidieť ďalšiu vydarenú multimediálnu prednášku odprezentovanú z personálneho počítača – notebooku pomocou digitálneho projektoru. Takto pripravená prednáška má nesporné výhody. Autor nestráca čas zakladaním zásobníkov s diapozitívmi do diaprojektoru, diapozitívy sa mu nemôžu vysypať ani pomiešať, pretože sú doma bezpečne uložené. Každý premietaný ob-

rázok môže byť popísaný napr. názvom lokality kde bola rastlina fotená, názvom samotnej rastliny. Tieto informácie sa premietajú súčasne v jednom obrázku, ktorý má tak väčšiu výpovednú hodnotu. Poslucháčovi odpadá problém foneticky zachytávať mená rastlín a lokalít do svojich poznámok a potom ich doma pracne po nociach prepisovať pomocou literatúry, máp či programov typu Encarta World Atlas.

Pán Zatloukal svoju prednášku poňal komplexne. Každý popisovaný druh rodu Ariocarpus uviedol farebnou ilustráciou. Boli to historické vyobrazenia z knihy K. Schumanna. Tieto potom striedal s obrázkami rastlín z nálezísk. O každom druhu sme sa dozvedeli históriu samotnej rastliny, históriu jej názvu a popisu, prí-

Pán Vladimír Zatloukal

Foto: ing. Róbert Cipár

Ariocarpus fissuratus ssp. bravoanus

padne informácie o prekombinovaní názvu rastliny. Videli sme mapky výskytu rastlín v ich domovine. Dobre padla aj rada k pestovaniu týchto rastlín v našich podmienkach. Napr. o rastline *A. retusus scapharostroides* bolo povedané, že sú najľahšie pestovateľné ariokarpusy, pretože rastú v miestach, kde je najväčší úhrn zrážok v porovnaní s ostatnými ariokarpusmi. Semenáčiky tiež dobre narastajú. Podľa autora prednášky tiež *A. agavoides* je relatívne jednoduchšie pestovateľný. Medzi miniatúry možno zaradiť *A. kotschoubeyanus*. Dorastá do priemeru 2,5cm. Ak dorastie do 5cm, je to už veľký jedinec. Rastie v ílovitých pláňach zafúkaný jemným ílovým prachom. Do priemeru až 8cm dorastá jeho varieta *A. kotschoubeyanus v. elephantides*. Od typu sa líši hrubšie zvrásnenými bradavkami.

Videli sme veľa vydarených obrázkov rastlín z prírody. Spomínam si na variety druhu *A. fissuratus* z Texaského národného parku Big Bend, tiež variety *hintonii*

nazvanú po jej objaviteľovi. Desať rokov po objavení *A. hintonii* mexickí botanici v r.1991 objavujú ďalšiu novinku - *A. bravoanus*. Rástla len niekoľko desiatok metrov od cesty. Klíčenie a rast *bravoanusov* je pomerne uspokojivý, na pereskiose kvitne ešte v ten rok. Ku koncu prednášky sme mali možnosť vidieť ďalšiu novinku z roku 2002. Je ňou *Thelocactus rinconensis ssp. palomanensis*, ktorého kvety majú výhradne purpurovú farbu. Ostne má až 17cm dlhé.

Pán Zatloukal sa v r. 2000 stretol priamom Mexiku s páňmi, ktorí vedú stránku o ariokarpusoch pod názvom **ARIOCARPUS LIVING ROCKS OF MEXICO** (www.living-rocks.com).

Pavel Hanáček, Miroslav Řičánek : Jemen 1996

Pred rokom nám p. Hanáček sľúbil túto prednášku a sme radi, že sľub dodržal. Sme klub kaktusárov a sukulentárov. Ale tých sukulentov máme v zbierkach pomenej. Snáď aj táto prednáška prebudí záujem o sukulenty. Multimediálna prednáška mala výbornú úroveň. K študijným účelom nám ju p. Hanáček nechal na nosiči CD. V úvode prednášky autor na mape sveta ukázal 3 hlavné oblasti rozšírenia sukulentov. Sú nimi Amerika, Južná Afrika a tretia oblasť, ktorá zahŕňa Etiópiu, Somálsko, Jemen a k nemu patriaci ostrov Sokotra. Potom sme sa už vydali na cestu po Jemene. Začali sme v hlavnom meste Sanaa. Tu sme na niekoľkých snímkach mohli obdivovať najzachovalejšiu pôvodnú architektúru v arabskom svete, ale aj život obyčajných ľudí v rušných uliciach mesta, na trhovis-

ku, kde sa predáva všetko od datlí až po strieborné šperky. Málokde je možné vidieť mešitu s dvoma minaretmi. Za rastlinami sme sa vydali do okolia hl. mesta do oblasti Wadi Dhahr a Hadah. Krajine dominovali skalnaté kopce vysoké do 2000 až 2500m n.m. A zase krása architektúry bývalého kráľovského sídla dnes prebudovaného na hotel. Poschodové domy z hlíny na vrcholoch vysokých skál. Ale čo rastie v okolí? Od menších rastlín *Caralluma hexagona*, *C. quadrangula* po trsy *Kleinea odora* a *Sarcostemma arabicum*. Medzi menšie patrí tiež *Angolluma wissmanii*. Kaktusárom tieto mená veľa nehovoria. Treba vidieť obrázky, ešte lepšie samotné rastliny. My sme mali možnosť vidieť až 192 digitálnych diapozitívov. A na nich zástupcov známejších rodov *Aeonium*, *Adenium*, *Aloe*, *Ca-*

ralluma, *Ceropegia*, *Dorstenia*, *Echinopsis*, *Euphorbia*, *Huernia*, *Sansevieria*, ale i zástupcu *Homo sapiens* šťastne objímajúceho krásne rozkvitnuté vyše dvojmetrové *Adenium arabicum*.

Pán Hanáček nám po prednáške venoval niekoľko zaujímavých rastlín. Jedna sa ušla aj mne. Má veľmi dlhé meno, takmer ako jej štíhle článkovité stonky. Volá sa *Sarcostemma viminalis* ssp. *stipitaceum* RH204. Rád sa na ňu pozerám. Aj teraz, pri písaní tohto príspevku, obraciam k nej svoje svetlom monitora unavené oči a prizieram sa k jej jednoduchej kráse. Zimuje na spáľňovom parapete spolu s *Adenium obesum*, *Dorstenia foetida* a ďalšími sukulentami.

Pán Pavel Hanáček

Foto: ing. Róbert Cipár

Zistil som, že manželky kaktusárov viac inklinujú k sukulentom ako k tým našim kaktusom. Darujte manželke jeden sukulent, odpustí vám, že ste si priniesli päť ďalších kaktusov, pre ktoré už i tak nemáte miesto v zbierke. Verte mi, u nás to funguje.

Jaroslav Procházka : Patagónske rastliny

Cieľom expedície bolo urobiť si prehľad, ako rastie *Gymnocalycium gibbosum* v Patagónii. Už dr. Schütz tvrdil, že tam treba ísť a vidieť to. Už v provincii Buenos Aires v pohorí Sierra d. l. Ventana nachádzajú prvé rastliny z tohto okruhu. Pohorie tvoria kamenité kopce bez stromov. Meno pohoriu dalo skalné okno vyhlodané eróziou v skalnom masíve. Rastie tu *G. gibbosum* var. *reductum*. Meno vzniklo za čias A. V. Friča. Má viac krátkych ostňov a krátku kvetnú trubku. V týchto miestach chceli nájsť aj Fričovu odnožujúcu varietu *caespitosum*. Varietu *brachypetalum* našli rásť v dolnom toku rieky Rio Negro v rovnomennej provincii. Tiež v provincii La Pampa pri Puelches. Rástla tam tiež *Echinopsis leucantha* s červenými zrelými plodmi (normálne má zelené). Tu sa im naskytl krásne pohľady na inak plochú krajinu so soľným jazerom preťaté cestou. Pri Carmen de Patagona, kde Rio Negro ústi do oceánu, sa nachádza typové nálezisko *G. gibbosum*. Typová rastlina má dlhé odstávajúce ostne. Južne pod provinciou Rio Negro sa rozprestiera provincia Chubut. Je to domovina variety *chubutense*. Má repovitý koreň. Rastie tu v substráte čadičového pôvodu. Sú to ľahké kamien-

ky. Pán Procházka prirovnal tento substrát k našej rašeline s antukou. Našli tu veľmi malé rastliny o priemere 3-4cm zapustené v substráte. Ale pri meste Sierra Grande už boli tieto rastliny o trochu väčšie. Cesta cez túto provinciu ich viedla stále na juh popri pobreží Atlantiku. Na polostrove Valdés Peninsula našli varietu *ferox*, ktorá variovala v dĺžke ostňov. Na pláži videli mrožov. Pokračovali stále na juh cez osadu Cabo Raso ku Camarones, kde našli rastliny *G. gibbosum* s bledými dlhými ostňami. Len 4km od pobrežného mesta Bahia Bustamante (48°8'j.š. 66°32'z.d.) našli najjužnejšie rastúce *gymnocalycium*. V provincii Chubut rástol tiež *Pterocactus australis*, ktorého valcovité články vyčnievali len 1-1,5cm nad úroveň terénu, ďalej *Austrocactus patagonicus*, kde rástli pohromade jedinci so žltými aj tmavými ostňami a tiež v Európe teraz veľmi módne rastliny *Maihuenia patagonica*, ktoré variovali farbou ostňov od bielej po žltú. Nerastú rýchle a rastliny z niektorých lokalít by mali byť zimovzdorné.

Touto prednáškou naše jesenné stretnutie skončilo. Spomienky naň som sa pokúsil oprášiť v tomto príspevku. Pretože vznikol prepisom z mojich poznámok až po troch mesiacoch od samotnej akcie, mohlo dôjsť pri jeho písaní k niektorým nepresnostiam. Ak sa tak stalo, autorom prednášok aj čitateľom sa ospravedlňujem. Zároveň sa teším na jesenné stretnutie v roku 2004.

Bol som tam.

Blažej Strašífták

Nedá sa povedať, že to bolo úplne nereálne. Dokonca to bolo pravdepodobné, že sa tam dostanem, ale do poslednej chvíle som tomu nemohol uveriť. Firma, v ktorej pracujem, má niekoľko pobočiek po svete. Medzi inými aj v Gómez Palacio v Durangu. Práve tam mali problémy s výrobou a mňa poslali, aby som ich vyriešil. Samozrejme ma zaujímali pracovné problémy, ale ešte viac som bol zvedavý na kaktusy. Nepestujem ich celý život, ale aj desať rokov je dosť na to, aby si ich človek stihol obľúbiť.

Mal som ísť do Mexika a to do miesta s pomerne veľkým výskytom kaktusov. Tešil som sa. Leteli sme po trase Viedeň, Amsterdam, Mexiko City, Torreón. Cesta lietadlom bola dlhá a únavná. Pre časový posun sedem hodín sme však boli na

mieste ešte v ten deň pred polnocou. Ubytovali sme sa v meste Torreón v Coahuile. Spomínané dve mestá tvoria s Ciudad Lerdo dnes už jedno mesto a hoci zasahujú do dvoch štátov, nie je to problém, lebo v Mexiku je federácia a jednotlivé štáty sú rozdelené iba na mape.

Vedel som, že budem pracovne veľmi vyťažený. Pracoval som aj v sobotu a v nedeľu. Keď sme však v nedeľu skončili o piatej, naviedol som jedného mexického kolegu, aby ma odviezol za kaktusmi. Vedel som, že je neskoro začínať výlet o piatej. V Mexiku trvá deň 12 hodín a o siedmej je tma. Chcel som však využiť každú možnosť, ktorá sa mi naskytne. Ako sa neskôr ukázalo bolo to správne. Inú príležitosť som už nemal,

hoci sa môj pobyt predĺžil o päť dní.

Tak sme šli. Bol som plný očakávaní. Cesty neboli veľmi dobré a aj áut jazdilo veľa, hoci bola nedeľa a tak to šlo pomaly. Vyšli sme z mesta a viezli sme sa cestou z Torreónu do Nazarrena. Podľa vzhľadu kopcov za mestom som tušil, že tam budú dobré miesta pre kaktusovú vegetáciu. Na svahu vedľa cesty som videl nejaké

Semenáče *Thelocactus bicolor*.

kaktusy a chcel som aby zastavil. Cesta však bola úzka a tak sme museli ísť ešte kus ďalej. Nakoniec sme našli miesto vedľa cesty, kde sa dalo zaparkovať. Bolo už šesť hodín večer.

Vždy keď som čítal cestopisy v kaktusárskych časopisoch, predstavoval som si, ako to vyzerá na miestach, kde kaktusy rastú. Teraz som mal možnosť vidieť to sám. Je

to bohovské voľáčo. Bol som tam iba hodinku, ale mám z toho veľmi silný zážitok. Veľmi veľa sukulentných rastlín. Nádherné kaktusy. Iné ako máme doma v našich zbierkach i keď tie isté. Mexické slnko je iné ako naše a dáva kaktusom zvláštnu patinu. Nie som taxonóm a neviem rozlišovať variety mnohých druhov. Bolo tam však

Coryphantha sp.

*Na jednom mieste sa dali nájsť aj štyri druhy kaktusov...
veľa kaktusov aj z tých, ktoré poznám. Videl som na tom mieste*

veľa rastlín *Echinocereus stramineus*, ale asi najviac bolo telokaktusov, esko-bárií a koryfant. Našiel som tiež *Glandulicactus uncinatus*. Zvlášť som bol rád, že som videl *Astrophytum coahuilense*, ktoré bolo veľmi husto vločkované. Neboli to ani vločky, skôr hrubý povlak ako semiš. Urobil som iba dvadsať fotiek. *Mammillaria lasiocantha* sa mi už nepodarila odfotiť. Bol som nadšený. Veľká eufória. Keby som tam mohol pobudnúť dlhší čas, iste tam toho bolo oveľa viac. Keď sme však vyšli na kopec slnko už zapadalo a museli sme ísť dolu. Nebolo by rozumné chodiť potme po sypkom teréne plnom pichľavých rastlín. Keď sme prišli k autu, bola tma.

Rád by som sa tam pozrel znovu. Možno sa mi to ako rastú kaktusy

Glandulicactus uncinatus

Escobaria sp.

Fotky k článku: autor

ešte podarí. Keby aj nie, mám pekné spomienky. Videl som v prírode.

Zánovný päťdesiatnik Karol Löffler

Branislav Plagány

Vždy som si myslel, že päťdesiatnik musí byť prešedivý, pupkatý chlapík, s vráskami v tvári, ktoré hovoria za majiteľa „ja som už voľačo prežil“. Ale toto pri pohľade do zrkadla pasovalo skôr na mňa a nie na čerstvého päťdesiatnika, na ktorého sa náš kamarát Karol tuším iba hrá. Je neustále v pohybe a väčšinou ho vidím, ako na bicykli „stíha“ jedného konička za druhým. Či už sú to drobné vtáčiky, sukulenty, alebo tie prekliate poštové holuby, ktorým venuje toľko energie a voľného času. Bol by som rád, aby tá naša záľuba bola v jeho rebríčku na vyššom mieste, ale to by som chcel asi mnoho. Priority sú už dávno určené. Nám zostáva len mu popriať do ďalšej päťdesiatky neutíchajúci mladický elán a nadšenie z pekných záľub.

Karol Löffler

K tomu už len veľa zdravia a dobrý bicykel. To Ti prajem spolu s celým klubom Islaya.

Skoro ako snehuliak. Kde sa vzal, tu sa vzal..., ďalší päťdesiatnik Ján Rožič.

Branislav Plagány

Zrejme máme v našej klubovej databáze neskutočný neporiadok, lebo nebyť návštevy pivárne po Mikulášskej schôdzi a náhodného priznania, asi by sme na ďalšieho jubilanta zabudli. To by bola v prípade tohto kaktusára – sukulentára, s vizážou navrátilca zo Sing – Singu neodpustiteľná chyba.

Jano sa kaktusom a sukulentom venuje už dlhé roky a pred založením nášho klubu sa aktívne zúčastňoval na činnosti piešťanského. Každoročne bohato zásobuje našu klubovú výstavu peknými, kvitnúcimi exponátmi, ktoré na jeho záhrade v Majcichove utešene pribúdajú. Nedá mi nespomenúť špecializačné vrstvenie tohto päťdesiatnika. Čo rok - to iní obľúbenci. Rok 1998 – sulky, rok 1999 – mrazuvzdorné kaktusy, rok 2000 – gymná, 2001 – havorcie a litopsy, 2002 – malé mamilárie a v päťdesiatke

Ján Rožič

vodičák. Táto posledná „záľuba“ nás nemajetných a insolventných kolegov veľmi teší. Aspoň nás zvezie za ďalšími pichľavými kamarátmi.

Na záver hodne zdravia a radosti z pekných rastlín a mnoho zaujímavých výletov za kaktusmi Ti prajú kamaráti z klubu.

Moja skúsenosť s vrúbľovaním na selenicereus.

Luboš Žemla

Celému tomuto môjmu experimentu predchádzalo jedno nevhodné poliatie jednoročných semenáčikov. Asi 80 % z celej misky zostalo bez koreňov a na niektorých hniloba postupovala ďalej. (Našťastie to postihlo len jednu misku.)

Tie, ktorým korene zostali, som presadil a premýšľal som čo urobiť s ostatnými? Vedel som, že ak ich chcem aspoň pár zachrániť, budem musieť vrúbľovať. Lenže v tej dobe som nemal žiadnu vhodnú podložku na vrúbľovanie a tak semenáčky len tak nasucho putovali do regála. Čas plynul a ja som si na ne ani nespomenul, až..... Kúpil som si knihu „Mrazuvzdorné kaktusy“. Okrem iného ma tam zaujalo aj vrúbľovanie. Vtedy som si spomenul na semenáčky. Keď som ich vytiahol z regála, čakalo ma ďalšie prekvapenie. Tentoraz to však bolo príjemné zistenie. Tie semenáčky, čo neboli až tak poškodené, ma čakali s vyrašenými čakacími korenkami. (Teraz už viem, prečo sa týmto korenkom hovorí čakacie.) Využil som toto príjemné zistenie a všetky semenáčky s korenkami som posadil. Nakoľko tých pár rastliniek pre moju potrebu som mal už zachránených, rozhodol som sa trochu experimentovať a vyskúšať vrúbľovanie na odrezok selenicereusu, ako to popisoval p.Vereš v už spomenutej knihe. Všetko čo som potreboval k tomuto pokusu som mal pripravené. Semenáčky bez koreňov (už trochu ovädnuté), selenicereus v raste (napitý až priveľmi), tiež ďalšie pomôcky technického charakteru (žiletku, kazety od filmu, gumičky, kúsky polystyrénu...).

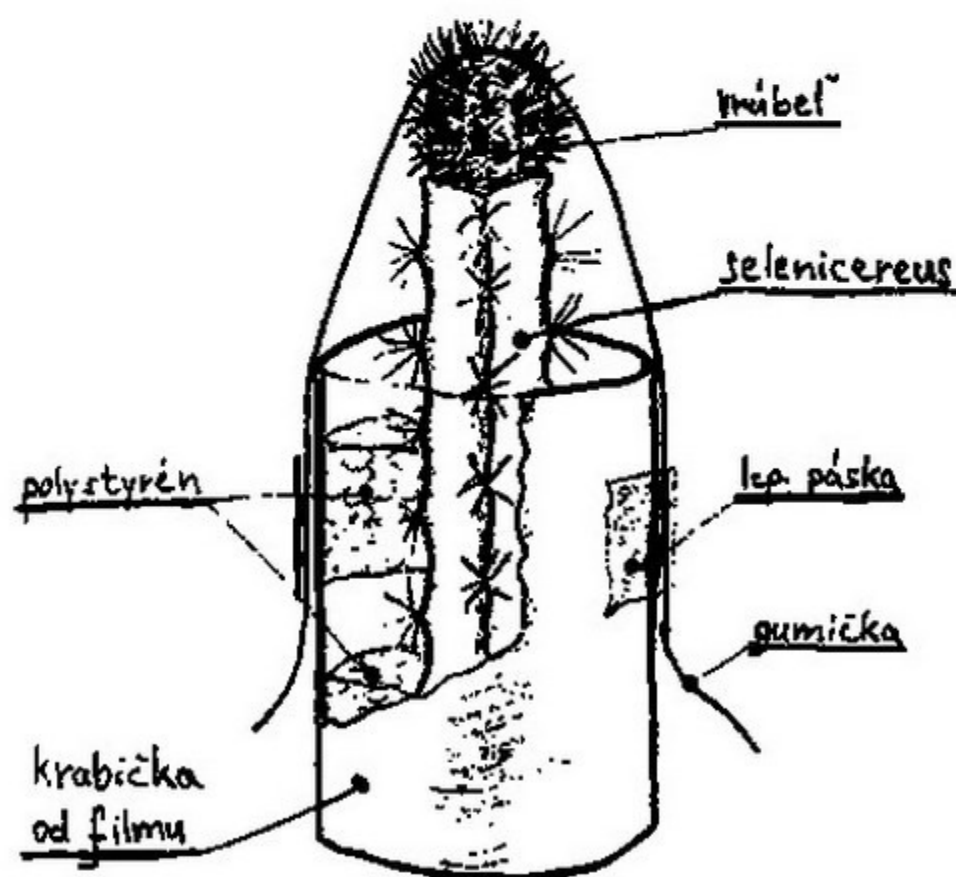
Nezostávalo mi nič iné, ako sa pustiť do práce. Odrezal som si asi 10 cm kúsky selenicereusu a spodnú reznú plochu každého z nich som namočil do práškového stimulátora. Odrezky som potom pomocou polystyrénu upevnil do pripravených kaziet od filmu. A tým moja práca v ten deň skončila. Pretože odrezky boli príliš napité, mal som obavu na ne vrúbľovať ešte v ten deň. Nevedel som, ako sa budú správať a tak som vrúbľovanie odložil. Po dvoch dňoch, keď som bol presvedčený, že sa z odrezkami nič neudialo, pristúpil som konečne k samotnému vrúbľovaniu. Postupoval som rovnako, ako keby som použil normálne zasadenú podložku. Zo selenicereusu som zrezal asi 0,5 cm a zistil som, že odrezok bol stále dostatočne napitý. Potom som zrezal tiež asi 0,5 cm z vrúbľa a chvíľu som počkal. Obe rezné plochy som zrezal ešte raz (teraz však už len tenkým začisťovacím rezom) a priložil k sebe. Nakoľko selenicereus i vrúbeľ boli približne rovnakej hrúbky, spojenie medzi nimi bolo skoro ideálne. Fixáciu vrúbľov sa mi podarilo vyriešiť tiež celkom dobre. Objavil som totiž, že manželka niekde kúpila meranú gumičku hrubú asi 1 mm, ktorá sa mi zdala celkom vhodná. Nastrihal som z nej potrebné kúsky a pomocou lepiacej pásky uchytil o kazetu filmu tak, aby pritláčala vrúbeľ potrebnou silou. Tým bola práca ukončená. Pretože bolo vonku už pomerne chladno, preniesol som vrúbľovance dovnútra. Vložil som ich do sklennej nádoby a čiastočne prikryl

sklom, aby nevyschli. Asi po dvoch týždňoch som dal dolu gumičky a vrúbky vyzerali, že sa uchytili. Preniesol som ich teda von do zimnej záhrady. Približne po mesiaci som vybral jeden selenicereus z kazety von a na počudovanie mal asi 5mm čakacie koreňky. Po skontrolovaní ostatných som zistil to isté. Zasadil som ich do zmesi lignocelu s hrubším pieskom a teraz môžem čakať, ako sa budú ďalej

vyvíjať.

A čo dodať na záver? Z tohoto pokusu možno len ťažko posúdiť úspešnosť tejto metódy. Týmto článkom som len chcel poukázať na to, že aj takto sa to dá a nie je nad osobnú skúsenosť. Ak máte i Vy nejaké netradičné (pre Vás možno bežné) skúsenosti, podelte sa o ne s ostatnými.

Pierrebraunia *Esteves Pereira*

Mário Snopka

O týchto rastlinách sa svet po prvý krát dozvedel v roku 1993. Vtedy pod názvom **Floribunda bahiensis**. Rastlina bola objavená v *CHAPADA DIAMANTINA* v štáte BAHIA v BRAZÍLII. Objavili ju a popísali *Braun a Esteves*. Neskôr túto rastlinu pozorovali v prírode *Hofacker 1994 a 1996, Neirinck 1995, Taylor a Zappi 1996, Zahra 1999, Bohle 2000*. V roku 1997 vytvoril *Esteves* pre túto rastlinu vtedy ešte monotypický rod **Pierrebraunia**. V roku 1999 sa k nej zaradil nový objav zo štátu MINAS GERAIS **Pierrebraunia brauniorum**. Rastliny sú podobné *uebelmaniám*, majú aj pod pokožkou kanáliky s lepkavou gumovou tekutinou. Kvety sú podobné rastlinám rodu *Arrojadoa*. Preto tieto rastliny niektorí botanici zaraďujú do rodu *Arrojadoa*.

S pestovaním nemám veľké skúsenosti, lebo rastlinný materiál je dosť vzácny. Semená sú dostupné len z rastliny **P. bahiensis**, aj tie som videl len v ponuke G. Köhresa z Nemecka. Tomu samozrejme zodpovedá aj cena. Semená kľčia veľmi neochotne, v mojom výseve z 10 semien vyklíčilo jedno. Neskôr však vyklíčený semenáčik odišiel. Semienka sú dosť malé, asi ako semená strombokaktusov. Najlepšie asi bude, keď sa rastlinky ihneď po vyklíčení navrúblujú na pere-skiopsis. Po určitom čase, keď rastlinky podrastú, bude potrebné ich prevrúbl'ovať na niektorú z „tvrdších“ podložiek. Najvhodnejší na to bude zrejme trichocereus. Podľa môjho názoru sa tieto rastliny pestujú podobne ako rastliny

rodu *Uebelmannia*. Tento rok na jar som získal jeden exemplár **P. bahiensis** z Holandska, vysoký asi 10 cm. Asi v strede som rastlinu zrezal a navrúbl'oval na trichocereus. V tú istú sezónu mi rastlina začala tvoriť puky, ale vždy všetky uschli. Keď som sa chcel o týchto rastlinách dozvedieť viac, musel som ísť na internet. Ale tam toho tiež nie je veľa. Najviac sa však dozviete v nemeckom časopise KUAS, alebo na internetovej stránke www.cactos.com.br. Táto stránka je zameraná na brazílsku flóru a faunu. Stránku tvoria práve objavitelia týchto rastlín P. J. Braun a E. E. Esteves.

Rastliny je možno vidieť už aj na poštových známkach.

Pierrebraunia bahiensis (*P. J. Braun & Esteves*) *Esteves*

Solitérny stĺpovitý kaktus, vysoký do 1,2 m), v priemere 8 cm široký. Má 9-14 rebier, jeden centrály osteň, dlhý do 3 cm, 6 až 11 niekedy viac lúčovitých. Staršie areoly ich majú najviac. Kvety má ružovo biele (trubka je ružová a malé okvetné lupienky sú biele).

Pierrebraunia brauniorum *Esteves*

Zo začiatku rastie solitérne, vo vyššom veku vytvára menšie trsy. Narastá cez 60 cm výšky. Kvety sú celé ružové. Staršie rastliny vytvárajú v areolách dlhšie štetiny, niečo ako cefárium. Stonky majú 4 – 5 rebier. O tejto rastline som viac informácií nezískal.

Pierrebraunia bahiensis HU 1550 v autorovej zbierke

Foto: autor

P. brauniorum

Foto: Internet

P. bahiensis detail kvetov

Foto: Internet

Kolumbia

Mário Snopka

Kolumbia je jeden z menších štátov Južnej Ameriky. Jej rozloha sa rozprestiera na 1 140 000 km². Na porovnanie to je územie veľké ako *Portugalsko*, *Španielsko* a *Francúzsko* dohromady. Zaberá severozápad Južnej Ameriky. Ako jediný štát ju obmývajú oba oceány. *Tichý oceán* 1350 km pobrežia a *Atlantický* až 1600 km pobrežia. Susedí so štátmi na východe s *Venezuelou*. Na juhovýchode s *Brazíliou*, na juhu je to *Peru* a na juhozápade *Ekvádor*. Susedí aj s jedným stredoamerickým štátom. Je ním na severozápade *Panama*. Rozprestiera sa od 14°04' severnej šírky až 4°08' južnej šírky a 67°38' až 78°34' západnej dĺžky. Hlavné mesto Kolumbie je *Santafe de Bogotá*, v Európe sa hovorí len *Bogota*.

Hlavné mesto má 5 484 244 obyvateľov. Úradným jazykom je španielčina a zaujímavé je že používajú bolívijskú menovú jednotku. Juh štátu, *Amazonskú nížinu* pretína rovník. Cez západnú časť krajiny prechádzajú *Andy*. Zaberajú 45% celkového územia. Východná časť je širšia nížina, ktorá sa rozdeľuje do dvoch oblastí. Na severe sú to obrovské savany a zalesnené oblasti na juhu, čo činí takmer 400 000 km². Kolumbia je plná kontrastov a extrémov. Nájdeme tu aj púšť *La Guajira*, polostrov na severovýchodnom špici krajiny, ale aj džungľu ktorá drží prvenstvo v spadnutých zrážkach. *Serrania de la Macarena* hora dlhá 120 km a prudko stúpajúca až do výšky 2500 m.

Pohľad na časť Kolumbijských Ánd

Foto: Internet

Frailea columbiana

Foto: Internet

Kolumbia má aj niekoľko ostrovov. Najväčšie z nich sú *San Andres* a *Providencia* v Karibskom mori. Pri pobreží v Karibskom mori sú to ešte *Islas, Rosario, San Bernardo*. V Tichom oceáne sú to *Gorgona* a *Malpelo*. Nás kaktusárov ale viac zaujímajú kaktusy ktoré tu rastú.

Zrejme najznámejší kaktus Kolumbie je ***Frailea columbiana***. Je to miniatúrka, ktorá sa už dobre zabývala v našich zbierkach. Má len niekoľko centimetrov, zato je husto zahalená v tenkých žltých ostňoch. Kvet má ako každá frailea žltý, i keď niekedy s nádychom červenej.

Rastú tu poliehavé cereusy z rodu ***Acanthocereus colombianus*** a ***pentagonus***. V zbierkach ich takmer nevidno, hlavne pre ich veľkosť. Dorastajú úctyhodných 5 m. Sú tenké a väčšinou majú krátke vyostnenie. Kvety majú biele, dlhé do 20 cm. Tieto rastliny rastú od Mexika po stred Južnej Ameriky. ***Epiphyllum phyllanthus*** a ***oxypetalum*** sú epifytické kaktusy, ktoré tu rastú na

stromoch v polotieni. Tieto rastliny sa v zbierkach pestujú len kvôli kvetom. ***E. oxypetalum*** ich má dlhé do 30 cm a široké 12 cm. Kvety sú biele. ***E. phyllanthus*** má tiež kvety dlhé do 30 cm, ale široké len 2,5 cm. Farba kvetov je biela. Je zaujímavé, že až sem siaha výskyt rastlín rodu ***Mammillaria***. I keď je to len ***M. columbiana*** s varietou ***yucatanensis***. ***M. columbiana*** je takzvaná zelená mamiária, zato jej varieta je husto porastená žltó hnedými ostňami.

Nájdeme tu aj melokaktusy, ktoré rastú aj v susednej Venezuele.

Mammillaria columbiana v. *yucatanensis*

Foto: Internet

Podľa mojich informácií sú to ***Melocactus caesius*** s výraznými rebrami a 6 až 7 odstávajúcimi ostňami. Cefárium má biele a začína ho veľmi skoro tvoriť. ***Melocactus loboguerri*** je tiež menší s výraznými rebrami. Tvorí viac ostňov, tiež odstávajúcich od rastliny. V dospelosti mu narastá biele cefárium a okolo neho husté červené štetiny. Má aj dosť veľké ružové kvety. Žiaľ, viac informácií o melokaktusoch, ktoré rastú v tejto krajine, sa mi nepodarilo získať. Samozrejmosťou sú všadeprítomné opuncie.

Melocactus loboguerrri Foto: Internet

Rastie tu niekoľko druhov. **Opuntia cochinelifera** je stromovitý druh narastajúci 3 – 4 m. **O. dillenii** narastá len do 25 cm a jej výskyt je od USA po stred J. Ameriky. **O. lanceolata** má tenké ploché články a narastá až do 2 metrov. Samotné články sú veľké 30 cm. **O. tunicata** rastie aj v Mexiku. Má husté žltobiele vyostrenie. Narastá do výšky asi 50 cm. Nemenej zaujímavá je aj rastlina pomenovaná **Pereskia bleo**. Je to stromovitá rastlina. Podobá sa všetkým ostatným rastlinám tohto rodu. Má krásne červené kvety. Ďalšími poliehavými rastlinami, ktoré

Pereskia bleo Foto: Internet

tu rastú, sú selenicereusy. Jeden z nich **Selenicereus hallensis** má veľmi tenké články, iba 1,5 cm hrubé, zato dlhé až 3 m. Pri pohľade na túto rastlinu by málokto povedal, že je to kaktus. Má malé tenké ostne, ktoré často opadávajú. Kvety má dlhé až 30 cm a široké 28 cm, voňavé, biele až žltkasté. Vonkajšie lupienky sú žltkastočervené až červenkasté. Poslednou rastlinou, ktorú tu spomeniem, je **Selenicereus testudo**. Je to rastlina veľmi odlišná od predchádzajúcej. Je skôr známa pod názvom **Deamia testudo**. Je to popínavý epifyt. Články má dlhé asi 25 cm. Kvety má dlhé 25 cm a široké 15 cm. Vnútorne lupienky sú biele a vonkajšie sú žltozelené. Jej výskyt je od juhu Mexika až po Kolumbiu.

Detail kvetu *Acanthocereus colombianus*

Foto: Internet

PF 2004

